

Londoni THE TIMES: TERROR TABAB MITTE AANULT N. LIIDU JUUTE

LONDON (EPL) — Londoni poliitiliselt olulisim ajaleht "The Times" avaldas 8. jaanuaril David Bonavia artikli ühenduses surmasõnastega juutide vastu Leningradis pealkirjaga "Juudid vaevas õukonna", milles autor juhib tähelepanu asjaolule, et Kremli küsib taga mitte üksi juute, vaid tervet rida teisi vähemusi samaaegselt, tistes esile ka eestlasi ja lätlasi.

The Times artiklis üteldakse: "Kuuks näidat varem vähealt keegi märkas, kui viis eestlast vene kohtu poole mõistet Pihkvas surma. Neid süüdistati sõjajärgse ja Nõukogude Liidu reetmisega 28 aasta eest, seegi ainult kaks aastat pärast nende kodumaa anastamist Stalini poolt.

Eestlaste edasikake tuleb Moskvas arutusele 12. jaanuaril. Ei ole aga mingit võimalust teada saada, kas kolus nende üle Pihkvas oli õiglane ja erapooletu. Nagu kohtuistungil juutide üle Leningradis,

nii ei olnud ka seal ühtegi vaba ja sõltumatut vaatlejat, kuigi mõlemad juhud on kindlasti poliitilised".

Pidades antisemitismi väga tõsiselt süüdistuseks iga valituse suhtes, leiab Bonavia olevat vajalikku seda ettevaatlikult kuulada seoses teiste rahvustega ja sotsiaalselt rühmitustega Venemaal.

Juutidel on seal alati olnud raskesti, enne revolutsiooni palju suuremaid kui praegu. Antisemitism on Venemaal võrdlemisi levinud, mille kohta võib kahtlusi tekkida.

Juutidel on väga raske edasi pääseda revolutsiooniparadi. Selle vastu läheb hiisti nende juristidele, arstidele, teadlastele ja kunstnikele. Juudi kultuuri viljelemiseks pole tööst midagi

tehtud. Kuigi mitu anda tühat juuti peavad oma emakeelse juudi keelt (jidiši), ei õpetata seda üheski koolis. Mõnevõrra võib see olla tingitud olukorrast, et juudid ei ela kuigi kompaktsetel koostel vaid maadadel, mis on teiste rahvaste kodumaa, nagu Leedus, Uzbekistanis, Ukrainas ja mujal.

Autonoomses juudi vabariigis, mis loodi 1934. aastal Hiina piiri lähedal, elab vähem kui üks protsent Venemaa juutidest, kuma pärise-luukonna moodustavad venelased.

Kolm neljandikku umbes kolmest miljonist Venemaa juutidest ei oska juudi keelt ega pea seda oma emakeelseks.

Järg. lk. 8.

EESTI PÄEVA- LEHT ESTNISKIA DAGBLADET

Kolmapäeval, 27. jaanuaril 1971

Nr. 7 (3593)

13. aasinäikk

Der Spiegel:

EESTLASED PREISMAA ALGRAHVAS

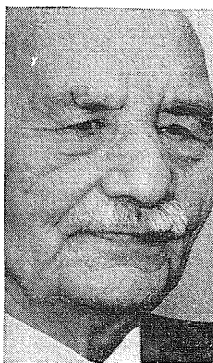
HAMBURG (EPL) — Lääne-Saksamaa suurimale ajaleht "Der Spiegel" lõi ära vandeavaleht Dieter Prelinger kirjutas nende alade kohta, mis Brandti Poola-linguga loovutati Poolale. Tähelepanu selles kirjutises viiakse, viite, et "Ida-Preisimaa algasukad loodi EESTLASED (Der Spiegel nr 50,1970).

Dieter Prelinger kirjutab m.h.: "Talju-häbitatud saksa ordu ei rünnanud Ida-Preisimaa, vaid kaitsuti Komandant Masovia poolt viitlennat pargilike preislasega (Pruzen), kes olid osa eesti rahvast, mille eest ordule Poola liitlusele alusel too maa siis läinuks anti.

Hoolimata rasketest viitlusest ümberastet neid võitjaid ja võidetuid nõnda kokku sulatada, et

võidetud preislased üldisel jöul ete võetud kolonisaatorid abili sisse sulatati uude moodustatud ühiskonda ja selle ka omaks võtsid, mille teostamine, aga nüüts, Baltimaadel ei ünnestunud".

Olgu sel puhul lisatud, et a. 1600 ilmunud uurimistöös "Aestii (eend) siigodendine Edg. V. Saks dokumendide ja ulatustliku tienduse materjali abil, et muistised preislased (pruzzi) ja eestlased (aestii) olid Ida-Preisimaa sama rahvas, ja et nimi pruzzi-(hüljen) preisi oli nende kohta käinud vaid Masovias ja teistes Poola provintsidest ning sai ristisaja tõttu populaarsuseks. (Aestii, lk.174-182 ja cap.IX, "The original settlement of the Lower Vistula area"). Tollel kaugeloleval teoorial on teadlaste hulgas vastumeelsusjaid.

Märt Raud

Raud-Romot Esinduse laureaadid

Roostli Eestlaste Esinduse Kulturniikimaa zhüriti pidas Stockholmis 22.jaanuaril koosoleku, kus juures otsustati tänavune kultuuriauhind ühiskondlike üldkultuuriliste teenete eest välja anda pooditult näitlejale Jussi Romotile, 64 ja avaliku elu tegelasele ning vanale koolimehele Märt Raudale, 89.

Zhüriti koosseis kuulusid Signe Pinna, Karin Saarsen, Johannes Kant, Kristjan Meikup ja alaline sekretär Arvi Moor.

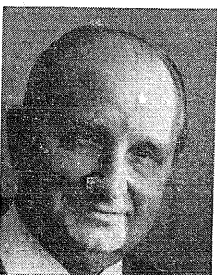

Zarah Leander

Zarah Leander: Saade filmidest oli SIHILIK

Filminäitleja Zarah Leander, kes ikka veel meenutatakse Viinis ja Lääne-Saksamaal, taunis äära teravalt suures pealinna ühtluses "Expressen" roostli televiisiooni "hüüemärki ässistust saklastele vastu". Nimelt näitas TV piltepeale 18. jaanuaril pooleksaateannist programmi saksa filmi üle Eestimees maailmasjaja püüviku kuni kapitulaatsiooni. Programm kujunes paljudele suureks pettumuseks, ka eestlaste keskel, kes üle hulga aja lootsid saada näha vanu populaarsust tänu, nagu Gustav Fröhlich, Lil Dagover, Lillian Harvey, Willy Fritsch, Pola Negri, Marika Rokk ja Zarah Leander. Kogu saade oli tüüpilisele eestlaskurmele eestlastele filmiprogrammi üle. Filmist ja kommentaarid olid sihilikult nii kokku lõigatud, et jäi järele vaid hirmus tõrva- ja ironiseerimine, kuigi vanu lemmikuid nauteküüha sai.

"Expressen" uuties Zarah Leanderi tema mõisas Lõnöl, Norrköpingi lähedal, kus praegu 63-aastane lauljatar puhkib turneede vahel ajal ja viimastel oma meenutuste. Tema silmanägemine on viimasel ajal tunduvalt halvenenud, mida märkas ka vanasasta-õhtuses TV-saates, kus ta oli kaastegev oma abikaasa, soomerootslasest kapelmestri Arne Hülphersiga, kes on tema truu mees ja olnud juba ligi kakskümme aastat. Aga Zarah on endiselt siis vitalne ja primadonnasäär. Tema meenutami-

Jussi Romot

Viktoria Abolins on 50-aastane. Tema 20-aastane tütar Aina ütles, et kui neile USA asuili ei anna, siis peavad ameeriklased neid tagasi saatma võigvaldile.

27-aastane tütar Lucia leidis, et kui nad oleksid kommunistid, siis oleks neil palju kergem. Kuid vanemad ei elanud läbi Teise Maailmasoja õudusi selleks, et me elaksime taas kommunisti riigis.

Kolm naist ei võtnud vastu prii pilletit koju. Nad kinnitasid, et Kanadas peanilist Trudeau esmaringid on totalitaarsed.

Perekond on 1959-st aastast peale Kanada kodanikud. Nad pidasid Winnipegis restoran, mille müüdis septembris. Detsembris saabusid nad New Yorki ja viitsid, et kommunistid neid ähvardavad Kanadas.

UUS ESINDUS TULI KOKKU

Roostli Eestlaste Esinduse uus koosseis pidas oma esimese istungi Stockholmis Tehnika Nõukoguse istungil. Valitud 100-st saadikult olid valdava enamuse koht. Tervitamas olid ka roostli riigipäärtühmituse esindajad, kelledest sõna võtsid sõntronerakonna Elvi Olsson ja komiteerakonna sekretär Bertil al Uglass, kelledest viimane valgustus uus roostli riigipäärtühmitus siatustiooni. Külastis tervitas Esinduskoosseis esimees prof. Hans Kauri, kes aplaudis tagasi valitud ka uut Esinduskoosseisu juhataja. Tema abideks valiti Elvi Kello ja Valter Soo. Valimised rullusid lihtedalt, kuna riigihüües olid parlamentaarses korras pidamist koosolekute suhtes eelilbiruüritusi, nii et organid aliti ühel hää-

le. Uue Esinduse juhatase esimeheks valiti tagasi Leu Kauripää, kes oma tiimühüüvuse avaldas loodust, et tulevikus juhtimise üle võtavad nooremad jõud. Juhatuses valiti Olaf Murak, Priidu Puusepp ja Aarne Vötting Rahvuslik-Parempoolset rühmitusest, Herbert Rihvatsiust Koostöö keskest, Agni Kriisa ja Ilmarin Laan Vabadusliidust ning Alur Reimans ja Vello Jaugu Liiberaalsest Erakonnast. Juhatuses asemikeks valiti Eino Joandi, Elvo Loome, Virgo Kimber, Rein Asu ja Jüri Mäimä, Nagu istungil selgas, oli eelnevat rühmitust koosolekutele Vabadusliidu koosseisust lahkunud end. liidu esimese ja Esinduse bürojuhataja ja Abili Pea. Lähemalt Esinduse istungist järgmises Eesti Päevalehes.

EPL

27. jaanuaril 1971

PROBLEEM on LAIEM

Roostis riigipealv kajastusid surmatuses N. Laidus Per Ahlmarki intensiivse esimesega, kes küsis valitsuse seisukohta juutide tagakiusamise kohta N. Laidus. Välisminister Torsten Nilsson vastas, et valitsus on "mitmel teel selgitanud N. Laidus valitsuse, kuidas ta vastab ta juutide tagakiusamisele", s.o. et Roostis ei saa seda heaks kiita. See oli informatsioon, mida avalikuks pole varem teatatud, sest välisminister ei ole vajalikult pidanud seda enda varem mõnes avalikus esinemas, nii nagu ta seda teatab talle ametnikkude kiritsenisele ja hukkamõistmisele. Ka see korral.

"Kohtupidamine Leningradis näitas, milliste meetoditega ametivõimud astuvad vastu juutide vastupanule", ütles Per Ahlmark, kes oli riigis küiduvärsse ülesandega juutide tähelepanu poliitilisele survele ja tagakiusamisele N. Laidus ja uudisriidataga üldse. Nüüd on ga nii, et nendel, kel on lääne maailmas mõju ja sõpru, nende ää kostab kaugemale kui nende maal, kui puuduvad sama võimude ühised ja eesmärgid või kel need lüües puuduvad. Juudid on mõjuda loogu maailmas, kaasa arvatud uurim demokratia USA ja väike teists. Selle tõttu kostab nende ää tugevmini ja nende probleem undub ühtsamana, kuigi vait näit. N. Laidus üksi on arvustat teisi grupe, keda küsatakse se taga samavõrra või veel tugevamini — vähemalt on see juhtunud lähemas minevikus, kui meenutada näit. tervele rahvusgrupeid küidamist ja füüsilist massihüütu. Teema tõstab üles müüde maailma ühikemakid ajalehti, Londoni "The Times" ja jaanuaril ilmunud tähelepanu äratanud David Bonavia artiklik, kus selgitatakse, et probleem ei seisa kaugeltki mitte ainult antisemitismiga ja ainult juutide tagakiusamisega. Sellal on ka teised, palju laiemad ja sama määrandav aspektid. Bonavia meenutab, et maailm ei pannud eriti tähele viie eeslase surmamõistmist, mis Põhikuu, mis ju siniselt oli paratavalt juhtum ja samuti ühtlasi ühe vähemurahu vastu, kus N. Laidus aktsioonides keotas teisevõimude ja kelle patriotism Kremli seisukohalt on "teetlik" ja "bandiitlik". Bonavia närgib:

"Hulk, Venemaa vähemurahuvi on pärast revolutsiooni palju raskemini kannatanud kui juudid. Kriminallid ja Volgasidast on küidamist teinud Kesk-Aasiasse, Sisse, nende "vabarigid on likvideeritud. Neid ei ole senini rehabiliteeritud. Kalmõkid, eestlased, läised ja teised on kannatanud massküidamistele al, mis paljudel tähendas füüsilist hävitamist ja surma".

Mis puudub võimaluse lahkuks N. Laidust ja tema selgitamist, siis ei ole see teatavasti raske kui mitte võimatu ainult juutidele, vaid ka kõigile teistele minoriteetidele. Järelikult on praegu kõige alla kerkinud juutide probleem ühtlasi, kõik vähemurhugruppe N. Laidus haarav probleem ja oleks tingimata vajalik, et maailmas elavad arvneksid kogu selle hilgiskultu ulatusega küsimustega, mille hilgiskultu osadeks on inimlikult vastastikku vastastahelisele normaalse läbikõlmise teostamiseks nii kodanikele välisajalooalustest keeldumise, nende viisade hilgiskultuile maksumise seadmisega (ajakirjandus-

on teateid uland, et näit. juudid välisajalooal peavad 400-le rublale või 500 lisarubla juurde maksmata, seega kokku 900 rubla) kui ka sõnaga "elav" liikumisevõime piiramisele nende ühiskondlikul määrtas ja keelustamine lüües. Ka selle osas, millel representatiivne tarvikatase (küidamist), kuidas lohtupidamine muudetakse režiimi vajadusi täitvaks paradiidiks, muutus kodaniku õiguskaitse praktikase olematuks niipea kui valitsev partei seda vajalikuks peab.

Kui nüüd "The Times" seoses juutide küsimusega puudutab ka teiste vähemurahuvi olukorda, siis teipetud, et lääne maailmas oleks teadlikud asjades seelast, kuid taktikaliste põhjustel on paljastamist ja kriitikat hoidud, kuna N. Laid ühe kord ägeid kriitilisele reageerib, et teisi riike ja avaliku arvamusit kritiseerit ära hirmutada "rahu hüvides". Nii teatavalt ebaolulised ideoloogilised pursked, kus kord kaitsetakse baske Hispanias, pärimaaleis portugali Mozambiques ja nüüd isegi juut N. Laidus, vaudatakse aga üle samaladestest laiematest probleemidest, mis just eriti N. Laidu hilgiskultu on tavalisel ja valusad. Maailm ei ava oma silmi piirist.

KLA

Järglane

Maailma avalikkust ühtlasi sõki soomlaste apriidamist UNO peasekretäri kohta täitmisega. Alguks Soome UNO-suursaadiku Max Jacobsoni nimetamiseks lahkuva U Thanti järglasel tüü Hel-singist ja väljendusele Soome valitsuse elavalt hääle arvu. Stockholmis näitaks on spekulatiivne suursaadiku ja Laidus-lähe vahendaja Jarringu nimiga, kuid alati tema nimetamiseks ei ole teid. Kõrghel muugi küsimus, mis on Soome nii huvitatud U Thanti järglasest just soome eesindaja paigutamist? Vastus on kerge viile lugeda teadandest, et Max Jacobsoni kandidatuuri toetavad lenvelased. Kermi leiab ilmselt, et soomlane UNO-shefi postil oleks oma kodumaa erilise olukorra tõttu kergemini tüürtuvi kui näit. raudkannad, seos on hilisi meeliga Hammar-jõldi üldnalt teatavalt aktsioonid seoses Kongo-riigis ja mis nurga arstid Lumumba kommunistliku režiimi võimulejasmise.

Spoionipuhkus

Ainulaadse zhestiga sai hakatama president Nixon, kes andis 20-ks aastaks sunnitiigide mõistetud vene spoionie "võimupuhkuse", et ta saaks N. Laidu sõita oma rekest haiget isia külastama. Selle hu-manse akti taga seisis vene suursaadiku Dobrinski poolt isiklikult esitatud palve, kes lubas koguni garantida, et spoion teel on kogu kongi taga.

Olgu selle humanseuse aktiga hoidum, on kuidas isia omapärase valguse kui meenutada, et hiljuti-sel USA kindrali lennuks sattumisel Türgist üle N. Laidu piri, ei lastud hulk aega teha leegi kontak-ti võtta oma suukõnaga N. Laidus. Kas nüüd saabub uus aeg, kus N. Laid ka omalt poolt spoionazis-tiisidustega lääne kodanikke hak-kub lastma puhkusele? Karta on, et USA zhest on ühtlasi ja kriipsutab välja lähipäädiku järeleandlikkust.

VÄLISKOMMENTAAR

Prantsuse tuumrelvade areng

Prantsuse valitsus tegi hiljuti teatavaks, et hiljanel aastal 1975 on oodeta veinikomponide liandumist Prantsusmaa tuumrelvade lauride. Teatist jäi mulje, nagu oleks veinikompon senil üldse puudunud prantsuse relvastuses. Ometi juhtus juha 1968 aastal lõput midagi, mis näis ühendat, Prantsusmaa on saanud maailma viiendaks veinikomponi-võimaks USA, Suurbritannia, Nõukogude Liidu ja Puna-Hiina, Liiga. Poomi ohkimine leidis aset Fugatsa-stali üheleal Vahke ookea-ni loomuses, pooltel teel Austraalia ja Lõuna-Ameerika vahel. Ametliku komünikee kohaselt oli pomm suure lohkujaks, kuid lahemad andmeid ei avaldatud. Edulast ühik-mest kommentaaredes nimetas pres-ident de Gaulle seda "Kroomiks prant-suse teadusliku uurimise pikant ja raske tööle". Ohkimine pidi ta arvestat tähendama suurepärast

teadusliku, tehnilisi ja tööstuslikku edusummu, mis on läbi viidud noore suguvõtte elidil poolt Prantsusmaa riigikaitse ja julgeoleku heaks. Suurte joontel oli prantsuse tuumrelvade arendamise programm val-minud juha enne kindral de Gaulle'i asumist riigitiirile 1958 suvel. Tema isiklikuks teeneks sel puul on kü-rustamine programmi läbiviimisega põhimõttel, et ilma tuumrelvadele ei laia Prantsusmaa kunagi talle väärilist kohta teiste suurriikide hulgas. Prantsuse esimese atomipommi õhki-misel 1960 veebruaril olid maha jäänud viiestist aastat ühendriikidest ja üksteist aastat N. Liidust. Ainult atomipommi valmistamiseks kulus aga prantslastel üle seitsme aasta, mille jooksul viidi läbi vähemalt viiestist ohkimist ja sandi kogumist suureks hüppeks (ohutult võimsama veinikomponi katsetamiseks. Kindral de Gaulle hakkas nüüd üritama

toile "megatonn-klubis" poole, kuhu USA oli jõudnud 1952. N. Liit 1953, Suurbritannia 1957 ja Puna-Hiina 1967.

Tuumrelvade arendamine oli aloomulikult seotud suurte kuludega, mis aegamööda hakkasid üha rohkem koormama prantsuse riigikassat. Seda kajastust selgesti 1968 kevadel "Prantsusmaal puhkenud rahulust, mis viisid ülemaalistele streikidele. Tee veinikomponi seotamise poole katkes pärast esimest katsetel õhki-mist 1968 aastaks. Kuigi kindral de Gaulle nimetas seda ohkimist kroon-iks prantsuse sihikindla teadusliku uurimise pikale ja reeskle tõde, pidi ta mõtlema ka sellega seotud kuludele. Mõni kuu enne tagasilasumist presidendi kohalt astusid de Gaulle püüdnud tuumrelvade programmi, kuigi prantsuse arsenalil olid praktiliselt olemas ainult atomipommi. Prantsuse "rahvaga löödi jõud", mil-lest de Gaulle palju kordades kran-dus peamiselt mõnekinne kuuks Mirage-lennukiga atomipommi heitmisega. Täiendavalt leidis teatud kahtlusi relvastamise pikamaa-ra-kettidega, suurendades samal ajal maapealsete rokettsaadete laskekau-gust tuumamüüskudega. Kava koha-sil peamiselt raketite tuumamüüskude omanika lõhkujuga (5 kuni 1 mega-tonni, mis tähendab atomipommi-dest tohutul suuremat purustusvõimet. Prantsuse kaitseminister Debré, kes alati ennast kohal president de Gaul-le'i ajal, üstgust prantsuse tuumrel-vapoliitikat seletusega, et Prantsus-maa rahvastik on arvuliselt nii väike, et tema tulgekuul kiindlustamiseks vajalike kõige võimsama relvi.

Kultuuri koondise aastapäev

Anne-Marie Horn laulab

Eesti Kultuurikoondise traditsio-niline aastapäeva koosviibimine toll muhipäeval, 7. veebruaril kell 14.30 Operaterasseni pidurumides.

Programmis esinevad viiulikont-ni Alfred Pisku, meesosoprann Anne-Marie Horn, pianist Toomas Tuul-se ja J. Toimub kunstiliste, tantsu-les mängib Tiliu-trio.

Kremlooloogid: Kruuse mäles-tused ehtsad

WASHINGTON — USA väli-ministeriumis oli mõndunud nähala koos 30 meeriika juhtimist "Kremloologi", kes jõudis otsusele, et Hrushhovi "meenuari" pole vältitud. On ju korduvalt väide-tud vastupidist, esitatud teooria, mille kohaselt mälestused on kok-kus seotud KGB ekspertiisi poolt, eesmärgiga luua läänese kliinistust ja segadust.

Ekspertid märgivad, etmeenuar-ides esinev Stalin-vastane toon ei ühtu Kremli praeguse poliitilise lii-niga. Peale selle leidub meenuar-ides avameelselt, et N. Liit oli see, kes alustas sõda Soome vastu ja et Põhja-Korea tungis esimesena kal-la-le Lõuna-Koreale aastal 1950. Seega olvad absoluutselt võimatu, et Krem-li praegune juhtkond oli niisugaval-dama taolist materjal, "smugelada-sed" seda poliitilise kontרבändina häände.

● New Yorgis toimus moosade keelte teadlaste konverens, millest osa võttis ka teadlaste keeleteadla. Nii viisid kongressil prof. Aleksander Aspel lewa ülikooli, prof. dr. Ivar Ivask Oklahoma ülikoolist, prof. dr. Viktor Terras Browni ülikoolist Rhode Islandi ja prof. dr. Jüri Krüman Western University'is, Ill.

A.K.

EESTI PÄEVALLEHT

Eestiska Dagbladet
Peeatoimetaja Juhon Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. vut.)
Arvi Moor

Toimetust ja tallus:
EESTI MAJAS Stockholm:
sissekäik Kocksgård 3
Address: Box 16220,
103 28 Stockholm 16
Telefon 21 44 46

Toimetaja Eekilustas Jüri Usa
Andr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eekilustale, tel. 016/14 77 72
Telefonnumero nr. 2650
Kultuurivastuse postigiro 60 39 00
—0, Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta kr. 120-
Termin (4 kuud) kr. 45-
Kuu kr. 12-
Väljaandja EESTI PÄEVALLEHT
FÖRLAGS AB
Trükkija: Eekilustas-Kurirres
Tryckeri AB Eekilustas 1971

Tühjad ärid ja leivasabad Castro-rezhiimi tulemuseks

MONTREAL (VE) — Quebeci terroristid, kes otsisid ekslikult Kuubast, kogevad Castro maal kindlasti, et sealne elu ei ole kuigi palju parem kui viibimine kuskil Quebeci vanglas. Kanada ajakirjanikud, kes käisid hiljuti Kuubas, mainivad seabest olukorras äärmiselt frootist pildi, mis on seda drastilisem, et ainult pool müli laugusel lähe mere on Florida oma lühikesel ürikülitsusega. Kuubas teadvustati rätsele jätkele, et tühjast, kuna kogu tähelepanu ja energia pühendatakse suhkru- ja tekstiilidele. Sellist hoolimatust ilmselgelt demoneeris emarokordst aasta jooksul mungasjad Havanna ärides müüjale. Need olid ratsoneeritud, nagu kõik muugi ja lae lapsevann võis osta maksimaalselt vaid kolm mungasja. Sabad äride uste taga olid aga selgelt poolest pilkad.

Toronto Telegram'i reporter John Marshall, kes viibis enne jõulupäevi Kuubas, annab kujutluse pildi praegusest Havannast järgmiselt: "Kujutlege, et kõnnite mööda Toronto Yonge Street'i, kus üheksa igast kümnest äriaknast on tühjad või kleepitud üle mitmesuguste valitsuse propaganda- ja reklaamkattega. Ka äride riigid on tühjad."

Mõnel pool on veel alles endiseaegsed sildid, mis reklaamivad ka Isikive, daamide moode ja muud luksusaupu, kuid konteintid on surnud ja samuti ülenõusid nende äride äguslikult omanikud.

Või elavad nad kuskil USA-s. Tänavallitsuses nieb harva uueatavast kui 1960. a. mudelid ja ainult poolde ilma restoraniidest on avatud. Ühes kohas on ilmutu pikki järjekordi inimesi ootamas. Mida? Selgub, et parajasti on kohale jõudnud jätke kontingent. Midaagi muud seekord saadaval ei ole. Kõrvaltõidatuna aga seisavad inimesed kannatlikult leivasaba. Jalutajate edasi ja heitke pilk läbi akna toidumaitsekaupluses.

Mõned konservipurgid riistlülid, pisut riisi ja kutsutatud ube. Te soovivate osta tahvi šokoladi, pude- li tütti või limonadi? Või lihtsalt süüa kivi või vili? Või filmilüüsi oma kameras jooks? Või olele kaotanud oma laskumise, et lahute uue avast. Kui teil on aega tundi või kauem saabus seista, siis saate ehk oma õil- pelduse või väike suupiste. See tähendab kui juhtute õigesse kohta just õigel hetkel. Teit väikeses õiguses on ühekülgistud mitmevarte pudelitega. Kui teil hästi läheb, võite te osta ka mingisugust limonadi vana- des Canada Dry pudelites. Mitte aga Coca Cola pudelites, sest see on viimast "Amerika imperialismi" sümbol.

"Vilis peosot teie karni eest, härrad!" Ja see tähendab kunstilikult ülekülvitud rahakusile järele 5 dollari. Jälanõud on viimast, see on paratamatult kilest. Mõnikord sõidab mööda ka üksik taksoauto, kuid see on tõenäoliselt mingisuguse halga teenituseks.

Teistel taksoidel on küljes sildid: "Välismaa liikumise jaoks."

Nendes istuvad vae arstid, idas- latsika traktorimehikanid, hilinased, prantslased, itaallased ja tehnik- ired. Havannas on 1.000.000 elaniku, kuid nende jaoks leidub vaid küpsetusi taksoid. "Närimiskummi, tovaristi?" sirutab nooruk loost- rikalt oma kiele.

Ja siis: "Õie sigaretti minu is- raba." Lepe pakub selle eest isegi raba, kuid siis peab võõras talu- meenutama, et selline tehing on il- legalne. Ta läheb rahulevane ma- minna. Esmakordsi igalike Kuubas on sõbratlik. Kuskil kaupluse ukse taga on bari arakordst pilk. Sinna on

parajasti apelsinid kohale jõudnud.

Liharatsioon jäi isiku kohta. Pea- toiduse moodustavad siis, oad ja mingisugused makaronid. Täiskas- vana võib osta neli purgitiid kon- serveeritud pilma kausi. Lastele kuul 7 aasta vanuseni on aga pii- maratsoon rohkem kui küllaldane.

Havannat nimetati kunagi tuhanda baari linnaks. Nüüd on nendest vaid üksikud avatud. Vanaid sildid on en- dised ilusad, kuid üldiselt on see muudetud väikesteke tööstusteks või kohvikuteks, kust saab paremal ju- hul osta vaid limonadi ja jääliit. Tänavalise kuubalasele on peasegu vii- maku oad pudel viina kogu viimase- seks, ehkki Kuuba on üle maailma- kundes oma suurepärase rummi po- loest. Üksikud õõkubid, kus pakutak- se söödava-joodava kõrval ka meele- lahutust, on väga kallid ja laiad tu- leb varakult ette reserveerida. Toit on aga ka nendes väga ilhine, ning joogid mõnikord ratsoneeritud. Tä- valise kuubalasele ei ole võimalik- kasutada hotelli restorani või baari. Fajasseis elanikest mõistab kogu- koha ettenähtamist, mis antakse re- gistreeritud väljõle hotelli elanikele.

25-korruselise Havanna Libre hotelli (endine Hilton) on reservee- ritud esmajoones viiskümne tehni- kutele, keda tegutses Havannas väga rohkevaruliseks.

Nelle võimaldaksid pakki sigarete- ta ja üks sigar pitevas. Toit on ka seal halb ja kühavalt kallid. Vähe- malt ei ole aga sellis hotellile peaga- gu kunagi voolukustestusi, mida ei saa sügugi üldela ülesajunud linna- kohta. Ja lõikajal on plakatid, mis- kutsuvad kodanikke suurematele jõupingutustele ja samustavad suhk- ru- rööpust. Ühtselt tähtsust sõjaga Viet- namis. Üks noor mees aga ütles ku- juhalki: "Mille ma peaksin töötama kui raha eest pole midagi osta?"

Kuuba revolutsioonilistid saabusid Havannasse 1959. a. jaanuaris. Aasta ja üheksa kuud hiljem esines Castro ÜRO üldkogus nelja ja pool tundi kestnud kõnega, milles ta kuulutas, et uus reedim leiab 600.000 inimese- ilma tööt. See oli niisama suur töö- tute suhe kui Ameerikas suure ma- jandusriigis ajal. Kolm miljonit Kuuba kuuest miljonist elanikust elasid viimastest omades ilma elektri- valgustusega. Ta väljast edasi, et elektri- trinnad ja üürid olid revolutsio- niseelises Kuubas kõrgemad kui kus- kili mujal maailmas, 100.000 pödes tu- badele ja laste suurevõlli viiga aur.

Ei ole kahtlust, et see pilt vä- lise umbkõrdest üstlondale. Samuti on kindel see, et rikkaste kiht- elas Kuubas erakordst hästi. Sel- leks tarvitise vaid pikku heita ü- kelele viialede Havanna Mirama- re rajoonis.

Sellistid miljonidre Kuubas enam ei ole, kuid üldine vaesus on pigem

levinenud kui vähenenud. Taktika- vaks teguriks on lahutatud Ameerika poolt organiseeritav kaubanduslik sulustus, kuid võimalda veelgi rohkem kommunistliku rezhiimi oma saamatust ning bürokraatida.

Püüdes imberorienteerida varem USA kaubandusest olenenud ma- radeid, otsustati esimese õhinaga pühendada edaspidi vähem tähele- panu suhkruühikute ja koondada tearakus tööstusele.

Sis as tehti jälle läisipäre, ning 1970. a. suhkruplaaniks seati 10 miljo- ni tonni. See oli muidugi täiesti ebarealistlik ja paar miljonit tonni jäi eesmärgist puudu. Samuti otsus- tati pärast revolutsiooni, et Kuuba peab hakkama kasvatama ise kõik koduturi tarvismivara riisi. Umbes kolme aasta pärast aga leidis Che Guevara, et see jõupingutus on üle- arune, kuna Hiina annab riisi väga odavalt. Sis as selgus, et Hiina pol- nud nii lahke ja jälle hakkas suure hooa riisi kasvatama. Kuuba pro- duktisr umbes 285.000 tonni riisi- aastaks, kuid mõned viimastest eksp- ertid leivad, et arvestades varus- tuse rakendatud kapitali, ning il- ditud jõupingutust inimitööjõu osas, peaks see toodang olema viiemalt 400.000 tonni.

Kuuba valitsus on ostmud viimastel aastatel mitmeüksikid kalhinnalissi masinad, milled eluiga on aga li- hike, kuna nende eest hoolditakse lohakalt ning oskamatu. Mõne pro- jekti jaoks on kulutatud liiga palju raha. Siia kuulub näiteks karjama- jandus, millest on kasu saanud ka Kanada, kuna siit on Kuuba ostmud oma lõupõlud. Praegu on Kuubas umbes 8 miljonit karilooma — seaga üle miljonit rohkem kui inimesi. Sel- lest hoolimata on aga suur puudus lihast ja nahast, kuna produktid lä-hevad liinist ekspordiks. Sama mak- sab kaalustugi kohta, sest Kuuba rannikuvööd on kaleridid ja suur osa Kanadas tarvitatavatest merevähik- dest ning hännakust tuleb Kuubast.

Edusamme on tehtud peamiselt harituse ja terishoolu alal.

Korteri puudus on endiselt karjuv, elektritruerit napp ja sanitaruud viletsad. Üüririd ei ütle aga nüüd enam kuskil 10 protsenti perekonna sissetulekust, algharidus on sündus- lise ja ülikoolides õpetatöö tasuta. Suur puudus on aga õpetajaste ja õppevahendite. Samuti ei ole kuu- getki piisavalt arste ega haiglaru- mi.

● Kirjanik Karl Rumor-Ast abi- kassa Lõuna veetud Texas- es Fort Worthis, kus elab pr. Asti ide ja õemes — Meida ja Leo Pärj. Seal jätub reis lehmikok- se, kus vedetakse telivõrkus. Mõrtis saabus abilepuru tagasi Kanadasse Torontosse, kus nad elav- vad alalalt.

Castro oma vaeze maa mägedes, kust ta pidas omal ajal partisanisõda Batista-rezhiimi vastu.

Satelliidistamine Kuuba väljapääs majandusraskusist?

NEW YORK — Kuuba majandusliku ja poliitilise olukorra uurijad märgivad, et saareriigi tulevikuvalitavast 1971. aastaks on kalvatud. Kuuba majanduslikud probleemid muutuvad jäa püsiva üha suure- maks ning Castro teostab Venemaa suurendab pidevalt oma mõjuvõimat saarel. Castro on Kuubal võimul olnud nüüd juba 13 aastat ning ei ole selle aja jooksul suutnud organiseerida efektiivset majandussüsteemi.

Kuna ka eeloleval aastal puuduvad nagu õli, elektritrueriga, suhkru- toidud, niiditoodang, põllutööriistad, endamate väljajahitamine ja tööstuse automatiseerimine.

Kuuba võimud märgivad, et N. Liidu ja Kuuba omavaheline ma- janduslik koostöö astub uude fa- si, mille aluseks on ililine planeerimine N. Liidu võimudega.

Ühendriikide eksperdid arvavad, et marksislikku rezhiimi rakendamise- ga Tšhiilis ei ole Kuuba venelaste- enam nii õuline nagu eelmistel aastal. Koostöö Tšhiiliga annab Vene- lele võimaluse otse Ladina-Ameerika sümameesse tungida ning sel kom- munistliku ideoloogia levitamiseks propagandist teha.

Washingtonis katkuleritatakse, et ei Kuuba majanduslik olukord on niivõrd laostunud, et venelased ei suuda siin oma planeerimisega abi tuua.

See abi on seda küsitavam, et N. Liidu plaanimajanduse eksperdid ei ole suutnud isegi Venemaa majandus- lusele korda huna ja ülesütud ees- märke saavutada.

Haman peab ettekandeid

Nagu Sirp ja Vasarast selgub, on Tallinnas Teaduste Akadeemia nur- mides toimunud Emakeele Seltsi koostöölik esinenud etteakandega dot- sent Juhana Tuldava (keda Rootsis tuntut Arthur Hamani nime all) ja siit põgenes tagasi N. Liitu) Tõe- märke ette. "Keeleuurimine statisti- lise meetodiga".

Hukkus rida prantsuse A-teadlasi

PARIS — Kolm kindralit, üks admiral ja terve rida kõrgemaid ametnikke Prantsuse autonoomse- ja komisjonist said surma lenuuime- tusest Privas-nimelise linna lähedus- ses Lõuna-Frantsusmaal. Lennuk oli teel Villacoublay õu- juudude baasist Pierrelatte'i, kus asus prantsuse tähtsaim aatomiuurimise keskus. Kuigi õnnetus leidis aset lumetormis ja tihedas udus, ei jätk kõrvalse saatotšihitooriat. Ka poliitisi esialgsete raportite kohaselt olid lennuk pühastunud õhus. Koiku nõudis õnnetus 21 inimest. Hukkuunute hulgas oli ka autonoom- ga organisatsiooni produktioonisoo- konna ja programmiinspektiooni juha- taja.

MEGA-garna
MEA, Norrmalmstorg, Stockholm, realiseerib laup. 30/1 kl. 9-16, esmasp. 1/2 kl. 9-20, teisip. 2/2 kl. 9-18

VABARIICI KADETT

Peeter Lindsaar: Õrn armastus.
Eesti Kirjanike Kooperatiiv.Lund
1970.

Et lugeja ei hakkaks Lindsaart siüüdistama teemast kõrvalekaldumise-
ga, siis öeldagu kohe alguses, et "Örn
Armastus" on Tallinna pikade
versioon Sõjakooli kadettide krae-
nurga OA tähendusele. Raamat jätk-
kab memuaarilist sari, millest va-
rem on ilmunud... ja sõdurid lau-
lavad" I, II ja "Paelamehed" Peaku-
jaks neis on Hugo Rosenthal, kes
oma sõjaväelise väljaõppe käigus on
käesolevas teoses jõudnud kadetiast-
mele.

Sarja varasemais osades tuleb muidugi peaväärtusteks pida ajaloolist külge – põhjaliku ülevaate andmist kaitseväe siseelust Eesti vabariigis. Aga kirjanduslikult vaatenurkast tundub kõige huvitavamana kasarmuelu kui omapärase kinnise miljöo kujutamine, kus käsud ja keehud sulevad välja üksikisiku vaba tahte ja kus liiga lähestikku elamine vormib omamoodi.

[illegible]

Teosest saadud muljete järgi võib
julgesti ütelda, et Hugo Rosenthal
poolt valitud elukutse on üks raske-
maid ära õppida. Ohvitseriks saami-
ne on pingutav niihästi kehaliselt
kui ka hingeliselt. "Elu Sõjakoolis
pole mingi meelakkumine. Palju hul-
lem kui noorsõdurina. Sama lahin-

Eduard Ole ei läinud näitusele

Eduard Ole

Okupeeritud Eestis korraldatakse viimasel ajal paguluses viibivate eestikeelsete kunstnike ülevaatenäitusi. Äsja lõppes Tallinna Kadrrioru riiklikus Kunstnaimuuseumis (end. E.V. presidendi residentsis Kadrrioru lossis) Erik Haameri näitus nii tema varemast kui uuestast loomingust ja kunstnike enda koheleolekul. 15. jaanuaril avati uus näitus, seekord Eduard Ole loomingust.

Välja on pandud tööd kunstniku kodumaal viibimise perioodist 1923–1943, seega puudub täielikult tema paguluses loomine. Nagu EPL kuuleb, oli ka Eduard Ole kutsutud näitusele, kuid ta loobus. Selle tõttu piirdubki näitus ainult kodumaal leitudva loominguga osaga.

Peeter Lindsaar — ka autor kadett.

[illegible]

Keheline viisus ja hingeline är-
 Kallikuss midugi ei soodusta vaim-
 and erksust Kõige tugevam
 Eriti selles kõites kirjeldatud sõja-
 tielase-elust on teanud loo igavik. Kõ-
 ladele, mis on võetud ühest sõja-
 elust, on ta ennale pole leidnud
 kirjeldatud väimate huvidele kasnashas-
 lussiga tal olid olnud kõiks viimastest
 sõjastest sõprussõnna. "Aspiridendi
 tursusel ajateenajana tundus see
 sõjaelust kõige huvitavam. Sõja-
 elu, aga nüüd kadefina ei üldse
 enam. Ei selles väsimis juttu ega
 tundeid." Mida tehakse vabal ajal?
 Nagatatakse, mängitakse kaarte, kiti-
 tatakse, loo lappi rauda kõrtle
 kottasid. "Näli rauda, mis min-
 iisid, lüüdi flaki", kurmeerit
 kasnashas taidurkute. Lindsar ausa
 looleoluole kutujatena ei luba fanta-
 sialda mingit mingisugust. Kul or
 tundeid, mis on võetud ühest sõja-
 elust, on ta ennale pole leidnud
 kirjeldatud väimate huvidele kasnashas-
 lussiga tal olid olnud kõiks viimastest
 sõjastest sõprussõnna. "Aspiridendi
 tursusel ajateenajana tundus see
 sõjaelust kõige huvitavam. Sõja-
 elu, aga nüüd kadefina ei üldse
 enam. Ei selles väsimis juttu ega
 tundeid." Mida tehakse vabal ajal?
 Nagatatakse, mängitakse kaarte, kiti-
 tatakse, loo lappi rauda kõrtle
 kottasid. "Näli rauda, mis min-
 iisid, lüüdi flaki", kurmeerit
 kasnashas taidurkute. Lindsar ausa
 looleoluole kutujatena ei luba fanta-
 sialda mingit mingisugust. Kul or
 tundeid, mis on võetud ühest sõja-
 elust, on ta ennale pole leidnud
 kirjeldatud väimate huvidele kasnashas-
 lussiga tal olid olnud kõiks viimastest
 sõjastest sõprussõnna. "Aspiridendi
 tursusel ajateenajana tundus see
 sõjaelust kõige huvitavam. Sõja-
 elu, aga nüüd kadefina ei üldse
 enam. Ei selles väsimis juttu ega
 tundeid." Mida tehakse vabal ajal?

Alajäärga pilli täiendavaks üldisele
 tahtsusega sündinud, nagu riigis
 rivaanema ametlik külskõnalk Pootas
 Poota presidendi vastukõnalks
 mispuhugi vangid saatekirjades kadet
 ede saabaste tegemisel). Hugo Ro
 entali praktikiseerimine Narvas, Pais
 es ja Viljandis annab võimalust
 eale Tallinna jutustada nende lin
 kus ja ümbruse ajaloolistest sünd
 mustest, külastustest ehitistest jne
 näit. kindlused, Kuremäe kloostre
 d. Üldiselt asjaoliki siit soojeneb
 aetoloogiliseks Paide äärevatset ne
 adadest ja tuhandete õõbikute lausa
 annabhedades lenavõrre rääkides. La

jakooli õppejõududele või ka eraisi-
kuilt kuuleb täpsustavaid seletusi.
Vabadussõja käigus, arutlusi ning
vaidlusi kommunismiohust. Loengu-
telt teisteartikale kohati pikki järke,
eriti mis puutub takklikeste tege-
vusse ja lahingutehnika muutumisse.
Dialoogid, kus kõnelejad isikud va-
hel ei selgu, valgustavad aktuaal-
set olukorda või probleemi. Karak-
teristartikale kõrgemaid sõjaväelasi.
Nende äratundmine fingerituid ni-
mede tagant on selle ala tundjale
kindlasti huvitav.

Võidupoolel oma raske enesetunde
 õppimise ajal loeti Tõestant rändamis-
 ja elamisest kodumaal paljudes
 linnades ja muudes kohtades. Ka-
 kulub ta nende hulka, kes kunagi ei
 ole kaotanud oma idealistlikku
 suhtumist Vabadussõjasse ja Eesti
 vabariigisse. Sõjaväelaseks tunneb
 ta end kõigele sellele eriti lähedase-
 na ja vastutavana. Ta on küpetanud
 sõjaväelaseks, et võiks pööks peale ka see
 sõjaväelaseks, kes ei ole sõjaväelane
 ega sugugi nagu meil üldiselt arvata-
 laseks. Aga pead ise leida oskama.
 Lektor mainis kor laengu, et taikita
 on ju puhas filosoofia. Ja ma
 püüan oma elu selle järele korralda-

Nägu sõdurikroonika eelmised osad, nagu koosneb ka see episoodidest, üksteisest kolme tärniga eraldatud. Meemuurilises teoses kompositsiooniline arengujoon paratamatult puudub, aga esimese ja viimase episoodi vahelise mahtunud sündmused moodustavad siiski terviku. See oli Hugo Rosenholti kadeti-ajajärk. Ees ootab ohvitseri-elukute: "Lähem vaameel: elu uuenudis sõjaväes ellu vii-

HELMI ELLER

Vene spioon USA-vanglast külla N. Liitu

NEW YORK — Loa oma haige isa külastamiseks N. Liidus sai üks USA-s asuv venelane, kes mõisteti 20-ks aastaks vanglasse, kuna ta spioneeris Sovjeti kasuks.

Esilise ameerika võimudele esitas N. Liidu suursaadik USA-s, Anatoli Dobrõnin, USA andis vangile "pühikuseola", kuna soveti võimub übasid pühalikult, et spioon pärast oma haige isa külastamist pöördub USA-sse tagasi ja jätkab oma vanglasitumist.

**HOOPLEMISHOONE
ROOTSI FILMILE
MOODSAIM ILMAS**

Vaatamata praegu Rootsis valitsevale filmikriisile ja tööpudusele filmi- ja teatrindistse hulgas, avati esmaspäeval pidulikult isalavajam- nud üllraat voolujooneline Filmiinstituti hoone Gärdeci nurvavä- ju ääres, mille ehitamine kogusummas maksis 45 miljonit krooni. Uuest keskuslest loetakse tühustat õppe-, produktiooni- ja publi- teediteenriti rootsi filmitegevusele. Sama katse all on ka Drott- ningholmi teatrimuseum, Tantsumuseum ja Riiklik tantsukool.

Viiekordne hoone, millest üks korpus on maa all, on 155 meetrit pikk ja 40 meetrit lai, tekitas kaunis teinavat poleemikat kolmeaastase ehitamise kestel rootsi kultuuri ringkondades. Paljude arvates on uus keskus vaid "hoopleimise-hoone" ja mõttetu raha raiskamine. Teised järele nimetavad seda uhkusega ainiuudeks asutuseks kogu maailmas võetud kultuuri "emalaevaks" vihjates hoonet suurt lennukite emalaeva meenutavale kujule.

Arhitektiks on professor Peter Celsing, suurelennuliste ideedega kujundaja, kes rootsi pealinna Sergeli turu äärde kavandab ka uue üheksa riietüleva hoone.

Filminstituudi kauaaegne direktor ja tegelik ehitaja ning kapitali muu-
reteja on omal ajal põgenikuna
Austri last Rootsi asunud Harry
Schein, kes veepuhastuse sendidest
patendiga sai siin miljonäriks, hak-
kas kirjutama teravalt-tabavaid fil-
mikriitlikaid ja abielus tuntud staar-
i Ingrid Thuliniga. Ajakirjandusse
müüdis uut keelust mõni päev enne
ametlikku avamist kaks tundi kest-
nud ringkäigu ja eilega instituudi
omas restoranis "Heian ja Halvan"
("Dick ja Doff").

[illegible]

Moodss hoones ei puudu ka liiskuvate pörandapaneelidega (teatrisaal, dekoratsiooni ehitamise ateljeed, samuti filmi sissemängimise ateljeed, mida kavatsetakse vilja tuurida soovijale väljaspoolt, nagu televisioon) ja mitmed filmiühingud, kes oma vanamoelisi ateljeed

sid on hakanud lammutama. Kõiki moodsaid seadeldisi ainult õppetähtsena kasutades – peale võetakse filmilale vald püüatud arvõplasi – käiks majanduslikult Filmiinstituudile üle jõu. Õpetust antakse ka filmi lõikamise, heli järelehaälte "miximise" ning helijindistamise alal. Teatrioskonnas ei puuduka minkimise loozhid kõigil mugavustega, mida näitlejail tavalises teatris sageli kasutada polevi.

Instituudi avaras fuajees on huvitav vanade filmifishide näitus, kus on välja pandud plakatid Gösta Ekmani ja Edvin Adolphsoni noorusaja ajaloolistest filmidest 20-date aastate alul ning dokumentaalfilmeid nagu "Sven Hediniga Ida suunas" ja "Prints Wilhelmiga Aafrika jahimakadel" stst 1922.

Väga huvitav on raamatusõbrale Drottningholmi teatrimuuseum,ku palju eesti kultuuriloomesi on töötanud. Siin võib näha mõõdanud sajandi teatriklusside kavandeid, Gustav Kolmanda näidendeid, nagu saksaakeelne "Siri Brahe" aastast 1794 ja nelja Strindbergi käskkirja originaali.

Need on huvitugi seiu lühi taga, ent bibliotekaar Birgitta Walin näeb ta naine vanemuisele köidetud "Läbi pehpa" nimega autori autori (tähtsuse) peenest kirjaga täpsete juhistega, kuidas kutsuda ja lõpetada Filmiarhiivi ja muuseumi maailma suurmateks. Need on siin jagatud kolme osakonda, kusjuures sjahele- väljalõigete arv on üks miljon ning sjahejuuri 200-a ümber. Siin töötab üks Poolast aratunud televisiooni rezhissöör, kes oli põnevusseeria "Kaptan Klossi" üks peanäitejuhte. Nüüd peab ta leppima rahuliku kirj- jutustajaga ametiga, on aga oma keel- tesuusk tõttu siin väga kasulik.

Uues majas töötab ka juba Stockholmil ülikooli teatri- ja filmi instituutsioon ja tantsukooli suures haritsemis- ja loomeloo muuseumis. Balleti proovi. Keldrikorras on suurel filmilaorus veel tilki. See on tulekindel chitrus ja selles võib ka alalhoida vana kergesti süttivaid naineid. Ütleb Oskari, et ta ei taha enam näha, kuidas naised tantsimisel on, vaid siiski kõleda muusika. Paljudes kohtades on betoonülevärjeldus jäänud. Värvidest on kasutatud vaid halli, roostepunast ja kollast, sinist. Oskari ütleb, et ta ei taha enam näha, kuidas naised tantsimisel on, vaid siiski kõleda muusika. Paljudes kohtades on betoonülevärjeldus jäänud. Värvidest on kasutatud vaid halli, roostepunast ja kollast, sinist. Oskari ütleb, et ta ei taha enam näha, kuidas naised tantsimisel on, vaid siiski kõleda muusika. Paljudes kohtades on betoonülevärjeldus jäänud. Värvidest on kasutatud vaid halli, roostepunast ja kollast, sinist. Oskari ütleb, et ta ei taha enam näha, kuidas naised tantsimisel on, vaid siiski kõleda muusika.

KARIN SAARSEN

LOOTIS ROHKEM

WASHINGTON -- Ühendriikide ajakiri U. S. News & World Report mürgib, et president Richard Nixonile on tema kahe aastase valitsemisperioodi kestel suuremaks pettumuseks ebasõbralikud vahekorrad N. Liiduga.

President on häiritud, et tal pole õnnestunud saavutada vajalikke kontakte N. Llidu juhtkonnaga, seda enam, et ta soovib nendega tõelisi sõbralikke sidemeid.

● Eesti Margiring Inglismaal valis oma uude juhatuse esimeheks M. Konti ja juhatusliikmeteks H. Arsti ja O. Ostrati. Filatelistilku bületääni toimkonda valiti V. Kinnas, K. Kont, A. Ostrat ja A. Paluoja.

Filmiinstituudi kompleks Gärdetil Stockholmis, mille avamisel peaministri poolt selle ees demonstreerisid töötava filmi inimesed plakatitega.

EESTI ARHIIV kasvab Arhivaale ka ROOTSIST

SYDNEY (EPL) — Vaba maailma suurimaks eesti arhiiviks on Austraalia Eesti Seltside Liidule kuuluv Eesti Arhiiv Austraalias, mida suure loota ja armastusega on loonud, loomandud ja juhtinud dr. Hugo Salasoo, kes aruandes mõeldud aastatukselise, ei 19-ndal tegevusaastal (arhiiv kasvab üha suurema laheks) selles, et arhiiv loodi 1939 aastal, nende hulgas loodi kaasi 1963-ndal aastal sarnaselt Eesti Päevalehe toimetuskollegiumi Eesti Arhiiv arhiiviga. Suuremale fiktiksile ja teaduslike tõende kogumise arhiiv aastat lõpeti ligi 6200, suurenenine oli 488 numbrit.

Sel aastal arhiivariis siin kontakti, USA-s asuva dr. phil Elisabeth Juu-
dasega, kellel on saanud palju huvitavaid (tõukiseid ja muid arhiiv-
teid, nende tutvustusi, üldiselt
Tutustuste Gruppiumi ja Tartu
I. Alkooli õpetajate ja õpilaste as-
taati 1921-1925, kus praegune dr. Ju-
dasoo oli tol ajal õpetaja. USA-s as-
asunud, on dr. J. seal omal ajal va-
lgevi ja ühtlasi Eesti tutvustusi, ja
ja temal on sarnas arhiivis muu-
hulgas 1939. aastal oktoobriks San
Francisco Rahvusvahelise Nüütsuse
tegevustel, dr. J. organisatsioonid "Es-
tonian Village" küllastunud, 229
lk. eesti motiiviga lüütsitud mahk-
kõites tuhandete nimele sissekanne-
tega. Samuti on siin 1935-1936 a., dr.
J. poolt Eesti tutvustuste peetud
loovate ringreisil Tallinnas, 1937
1942 ilmus teinud raamat "Raspun,
neither devil nor saint" (Raspun,
ei kurat ega pühak), mida nüütsi
fiktiksile aastal 1965, 1966 ja 1967. Ees-
tlane ja Vilma, fiktiksile teinud ra-
matust on siin olemas. Juba varem
oli arhiivis dr. J. doktoritöö "Rus-
sian influence on Estonian literatu-
re: a study of Jakob Tamm and An-
ton A. Tammsaare" (Võime nüütsi
tõlkijad: uurimus Jakob Tamme
ja Anton H. Tammsaare kohta).
See töö esitati viiskirjana Colum-
bia Ülikooli filosoofia-teaduskonnale
ja ilmus raamatuna Los Angeles
1941. aastal.

KALEVIPOEG NELJAS KEEL
"Kalevipoeg" on arhiivis nüütsi
neljas keeles: poolse eestikeelse
veel soome, rootsi ja prantsuse
keeles, viimane ilmunud Pariisis
1939. aastal. See on Kalevipoeg ja
Paul de Stockholmi poolt fiktiksile
toimetatud ja Pariisis Les Presses
Universitaires de France väljaan-
dud ilmunud Kalevipoeg ümberku-
jutus 128-1 leheküljel jüdis ar-
hiivis ühe lahitud vanaeestlase

raamatute hulgas, kandes märkust
"Gundag, 1931, Jüüdu.".
Raamatu kaanejoonise autorina on
märgitud Aug. Albo ja see kujutab
stilisestilist kuuski, kombinereitud
teisti elipõhisei "Hollande van Ger-
der", nr. 1-10, ja viis eksemplari
paberil "Japan" ar. I-V.

OSKAR NAHE ARHIIV

Novembri algul saabus arhiivile
Stockholmist kolm kasti 1968. aastal
Rootsis sarnas ajakirjaniku Os-
kar Nahe arhiiviga. Kokku saabus
üle 70 suurema või väikema kasti
käikjarkirjale ja trükitud materia-
lidesse (õigendajad ajakirjades ja
ajalehtedest), mis käsitlevad peami-
selt ajakirju 1939. kuni 1951. aastal.
Kastides leidub hulk austra-
laste teiste, kirjutisi mitmesuguse
lähelamisi omavolli isikult, mil-
leste suurem osa trükitis avalda-
mata, fotosid jne.

KÜLLALIT RUUMI

Esialgu on arhiivis ühe hoonest
ruumi veel küllaldaselt ja arhiiv
võib meeldida vana kirjanike ja
trükitud materjali, mis, näiteks, so-
nise omakooli lahutamisi järeleli-
tada võib-olla viia ei paku ja li-
heks hõlvitsemise.

Nüütsuse viitel on kahjuks vi-
lmaste aastali mitmesuguse väärtus-
liku materjali Austraalias läinud
kaosti trükitise, fotode ja muul ku-
jul, mida pärijad ei ole tahtnud või
ole tahtnud anda süütsinase arhiiv-
ile, ja on need pigemini hävinud.

Mõneti poolt on arvamast avalda-
tud, et kõige õigem oleks viisitsi-
tada keeleline kirjavarja anda üle
mõnele suurele kohalikele raamatui-
kogule, kus on sobivaid ruume ja

hooldajaid ja kus nende süütsinase
eestlastele midagi ei makseks, kuni
aga eesti arhiivide (praegu on neid
väljaspool Eesti neid) ülalpidamine
on pigulaseestlastele teatud majan-
duslikuks koormuseks. Mis aga ees-
tise, mille väärtusliku kirjavaraga
niisugusel korral võib juhtuda, sel-
leks paar näidet.

VÕGARD KINILAD KOHAD

EI OLE KINILAD

Eestlane L. P. kirjutas Kanadas il-
munud "Meie Elus" nr. 28, 1963:
"Aastal 1963 lootsin Toronto Ülikoo-
li raamatukogu kataloogijana, mis
võimaldas lähema tutvumise selle
raamatukoguga. Muuseas avastasin
seal "Acta Oikooi vabariigisestilist
väljaandeid — Tartu Oikooi Toime-
tuksi (Acta et commentationes Uni-
versitatis Tartuensiss), isiklike koos-
seuse, loengute kavasid, ülikooli juu-
belväljaandeid jne, mis võtsid end
ka ühe rohkem kui ühe riigi.

Arvasin, et need on kindlas ko-
has, ja süütsinase ühe hõlvit-
tud mõningast küsimust, liksin
Toronto Ülikooli raamatukokku, kus
leidisin, et need väljaanded
old raamatukogu ühe hoonest
tavalise puhuti hävinud kui mitte-
huvitavad.

Münchenis ilmuvi ajakirja "Mittei-
lungen aus dem baltischen Leben"
nr. 3, 1966, kirjutas järgmist: Mün-
chenis linna raamatukogu saatis ruu-
mi puudust leida iseseisvusest
ajalehte aastakäigud paberivarju-
kuses. Samuti ruumipuudust kõr-
valdas Ümri linna raamatukogu oma
rüütsile leedu eneseisvusega pidi-
ajakirja aastakäigud. Hamburgi lin-
na raamatukogu samal põhjusel hä-
vitas kõik aastakäigud saksa I. Ma-
linssoja aegsed sõjaväe ajalehti,
kuigi kogujate ja eriramatukogude
poolt neid heid hinda oleks mako-
tud, kuna need väga haruldased on.

Muuhulgas häviti "Zeitung der
X. Armee", Viina 1916-1918. Preis-
Kultuurivarade Sihtkapitali raama-
tukogu Marburgi linnas, esi koost-
tasid, ruumid 1. jaan. 1967 vabasta-
da, kuna ruume oli vaja teiste ma-
terjalide jaoks. See arvu raamatuko-
gu saadeti Berliini, sest ainult seal
on ruumi, kuid ei ole need täht-
sused materjalid, on sellesid siin kin-
de kasutatavad ja ebakindlas poliitilises
olukorras võivad hoopis hävida.

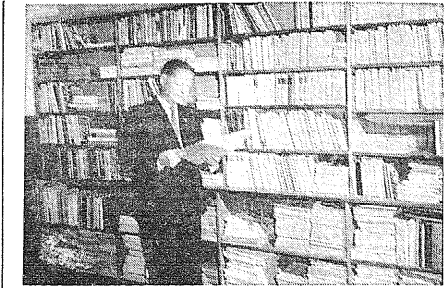
ANNETUS VIISATI ALAI

Eks eestlane andis mõne aasta
eest Aldeide'i linna raamatukogu-
le mõned eestikeelsed raamatud.
Hiljem neid sinna vaatama min-
nes selgus, et see "rubriik" oli
juba ammu ära visatud.

Seeprasti, kui oleme huvitatud, et
süütsinase kõigile kaitsesandava eesti
keelset ja eestilainet kirjavarja ja
ruumid, mis on väljaspool kuupere-
itud kodumaad, on sellesid siin kin-
del koht eestlase endi korraldajad,
hooldajad ja ülalpeetud arhiivikud,
nagu üks neist on Eesti Arhiiv Austra-
alias. Austraalia eestlased on es-
ni annetusega Eesti Rahvuskapitali
kultuurivarade süütsinase sihtsaa-
mata suutnud seda teetada ja teget-
semas hoida, kuusjuures väikesi suu-
masid oma vajaduste tarbeks on ar-
hiiv saanud oma väljannete nüütsi-
ga ja toetustest ka väljaspool Rah-
vuskapitali. Nii saatis üks annetü-
misse jüüda sooviv rahvuskaaslane

USA-st alles nel viie arhiivile 110
dollarit, olles märgitud arhiivil sa-
sest tegevusest ja saavutustest. Sa-
muti on väikesemaid rahalisi toetus-
saadusi arhiivil külastajalt ja mõneti
isikult, kellele arhiivil on saanud
anda mitmesuguse informatsiooni ar-
hiivile leiduvate allikate põhjal.

Eesti Arhiiv Austraalias rahvus-
kultuuriliseks oolust ja tähtsate tege-
vust on võimalik teetada ka arhiivile
mõnesuguse summa püütsinase
ga. Kriit teistal mandril on see ees-
ti organisatsioonide ja asutuste tege-
vus.

Arhiivi juhataja dr. Hugo Salasoo arhiivi kogude ees.

"Saaremaa linalakk" Kust Soome raadio king on pigistamas

Soomes on pikemat aega nuristetud radio- ja tv-saatekavade ühe-
kõlguse pärast järele vasakpoolses suunas. Eriti suuri pahameeti
tekitab liinud süütsil saatekava "Ristivõti" (Tõmbetuuli), mis viis
isegi arupärilistest parlamendist. Tasakaalu mõttes pakkus ajakirja
"Nooti" toimetaja ja väljaandja Kauko Kare raadiote enda poolt to-
metatud saatekava "Tõmbetuuli" II. Esilgu ant talte selle jaoks ra-
dio produtsentidele kogu ta lubadus. Kuid nii käsikirja oli üle antud,
keelduti selle ettekankest. Edasikaebused radiotoimetuse kõrge-
masse instantsidesse jääd tagajärete.

Nüüd on Kauko Kare oma hilja-
tud raadiokava avaldanud "Nooti"
erimbrunni ja sellest nähtub ka,
kuskaltki Soome raadiol king pigis-
tab.

Kauko Kare on tavakohtaselt puu-
dutanud mõimeld vanaid soome si-
se- ja välispoliitilisi küsimusi, seades
need kriitiliselt rambvalgusse. On
huvitav, et üks liige (nimelt ettee-
te II) sisaldas ka piguheitve Eesti
suunas, mis täielikult erineb ametlik-
vast vagastveestestvaid otukor-
rasst hõnnangust, mille järele Eestis
on kõik parimas korras.

Etteaste algab sellega, et diktior
esitab heliplaadi, "mis viimastel aastal-
tel on raadiost lõlunud ehk kõige
sagedamini". Sellele heliplaadile on
Georg Osa Saaremaa vales! Selle jä-
rel esitab Lugeja ma ultraradi-
kaalsed vaated lihtsude marxisti-
ku revolutsiooni dialektikast ning
mõistes kuuka Soome raadio saate-
kava, kuna see pakub peamiselt ko-
danlast mütolooget, kapitalistlikku
rollimõistmist ja jätab paljastamata
välisvõla vägivalla süsteemi ja kahe-
kümne perekonna majanduslike hege-
moonadit.

Diktior kutsus raadiot kaitsa,
tuues näitena kaja esitatud Saare-
maa vales ning soovitud Lugejal
helistada Saaremaa le küsida, mis
mütolooget "Saaremaa linalakk
neit" esindab.

Lugeja helistabki Saaremaale: Hal-
loo, kas saaksin Saaremaale! (Vastu-
tus kuulub telefonilini suunata ja
sis paari laevakuhuri pauku). Lugeja
jätkab: Halloo, kes seal on? Kas
Saaremaa linalakk neit? Tere, tere.

(Nüüd kuulub juba kaks õhtu-
pöreei tulistamisurja. Ja siis kare
nehe hää: Njet, ponimai, ja telefo-
ni lõputrin).

Diktior: No, mis sa nüüd ütled?

Lugeja (vaiksel): Kas mõtled
küüda, mis hegemonia Saaremaal
rallitab? Kinnalepda selle sootia-
listiliseks nimelaga.

Diktior: Kuid selle süsteemi vi-
mud vägivall, selle mütolooget! Kas
jutustab Saaremaa vales sellest?

Lugeja II:

Diktior: Nii sa...
Lugeja: Küülap Saaremaa vales
esindab ikkagi sotsialistlikku hege-
moonat.

Diktior: Loogika, armas Watson,
loogika. Kuid — ehk Saaremaa hom-

tameilis leitud viimasel ajal pin-
da ja mitmed eestlased on oma tege-
vustel tegemisel mõelend organi-
seerimise summa püütsinase
ma. Nüütsil Eestil tegetvaid eesti rah-
vuskultuurilist alai.

Kauko Kare

mit annab teise pildi kui õhtu ja
öö. Võtame heliplaadi Saaremaa hoo-
mikultal...
(Kuulud katkend Mozarti väikesest
õnnanadit).

Diktior: ... Kuid see on ja Ma-
zarti väike õnnanad. Vale palet. Voi-
— ehk on Saaremaal ka hommik. Voi-
(Saaremaa vales lõpplühel kaavad
kauguse).

Edasi on saatekavas etteastet, kus
kujutatakse Soome iseseisvuse-
va püütsinase ülikooli püütsinase.
Püütsinase alguseks püütsinase pa-
sunaal internatsionaali ja president
asub siise ahkeisid suurte armurid
kõige lenni oendega rüütsile.

Tema sisseastumisel püütsinase pa-
sunaal korrali "Ma ei otsi võimu ega
hõlguist". Häirivaks vabehjuhtumise
kujunab, et ilmi kutsesakardida ki-
pu sisse kõrgi heliplaani meesikist.

See on jäüger aastast 1917. Politsei
saaadab ta minema. Vahepeal on pre-
sident astunud kõnetooli ja alustab
prantsuskeelsest kõnet, milles üt-
leab, et Prantsusmaa olevat olnud
esimene välisriik, kes tunnustas Soome
iseisvust. Vahel ruttab aga
presidenti adjutant, kes ütlab pre-
sidentile ühe kõne. President on ek-
sikombel kaasa võtnud kõne, mille
ta pidas a. 1933 Soome-Prantsuse
maavõitluse avamisel. President
lõõb lihti "õige" kõne ja siis selgub,
et Lenin! Nüütsilude Liit oli esime-
ne välisriik, kes tunnustas Soome
iseisvust.

Nagu küüda, on seda Nooti eri-
väljaannet müüdnud eriti suure ma-
haga. Viimase kaanel seisab
mõeldas: On siise teine naia avai-
liku rumaluse arv.

Helle Arvo-Cervin meeskoori solist

Stockholmi Eesti konsertpublikul on harukordne võimalus kuulata
meie nooremajalase laulukonksit, sopran Helle Arvo-Cervini, kes on
solist meeskoori konsertis 31. jaanuaril Konsertimaas suures saalis.

Helle Arvo-Cervin on lõpetanud GÖ-
teborgi Konservatooriumi lauluklassi
täiendanud end Antwerpeni Konservato-
oriumis, saades selleski stipendiumi
Göteborgi Konservatooriumist. Aastal
1968 sai Helle Arvo-Cervin ka Priit
Hallap-nimelise stipendiumi.

Töötab muusikaõpetajana Falkenbergi
muusikakoolis alates aastast
1965. On abiline orkestrilises ja
Hendrik Cervingina ja on koos abikaasaga
esinenud paljudes kirikutes, ka Stockholmis
Storkyrkas.

Helle Arvo-Cervini on seltsitaga
hulk suurepärase arvustusega kon-
serte. Ruumpuudusel ei ole võima-
lik neid kõiki toetleda ega ka arvustusi
teha tuua. Oiga vait nime-
mõned: Eestimised Muusikanõudlaid
Falkenbergis -67, kaks kontserti
Stockholmis Storkyrkas a. -68, suve-
kontserdid Malmö Petrikirikus ning
Lundis Toomkirikus aastas -68, kuni
peet Hagersteni Uppenbarelse-kirikus
a. -69 ja suvekontserdid Stockholmis
Storkyrkas a. -69 ja -70.

"Tänuväärtustest angazheerimistest
on teada Dachi H-muili-minis Stockholmis
määrates, eestimised avastad muusikanõudlaid
Falkenbergis -67, kaks kontserti
Verbergis. Arvustustest, mis kõik on
ülimalt kiitvad, võiks ära tuua mida
ütleb Dagens Nyheteri arvustaja
Trygve Nordvall (25.7.69).
Helle Arvo-Cervin on arendanud
isikliku laulustili mis mõjub täiesti
õigena ja tal on täieliselt impeeriv
infantoonisindindus ja kindel kolo-

lootauk... Henry Purcelli drammatilise
salaokust "The blessed Virginis
Expositionist" oli muusikaliselt väga
mõjuv."

Gotthard Arnar, toomkiriklik orga-
nist ja tuntud rootsi muusikutele-
tegelane, ütles ühe Helle Arvo-Cervini
esimise kohta m.h. järgmist:

"Helle Arvo-Cervini on ebataval-
selt kauniloosne noor. Oma keha
lähivõimel viitas ta kuldade ta suu-
perisemal naides tehnilisi raskusi,
samuti ka kunstilisi ilmekest ja sis-
seelamist milistit harva kohtab."

Helle Arvo-Cervin

